

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

СТРАТЕГІЇ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ СТАНДАРТІВ НАТО НА МЕТОДИ ВИПРОБУВАННЯ ПАКУВАННЯ

Виконав здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти, групи 6ФП
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»
Зюба Д.В.

Керівник: Подвойська О.В.

Хмельницький – 2024 р.

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов
Освітній рівень другий (магістерський)
Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Освітньо-професійна програма: Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

к.філол.н., доцент

Оксана ПОДВОЙСЬКА

“ ” _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Зюби Дмитра Валерійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Стратегії англійсько-українського перекладу стандартів НАТО на методи випробування пакування.

керівник роботи Подвойська Оксана Володимирівна, к.філол.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «19» 10 2023 року № 565-с

2. Строк подання студентом роботи 23.01.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: Об'єктом дослідження виступає стандарт як тип тексту та стандарти НАТО на методи випробування пакування. Предметом дослідження є стратегії відтворення в англійсько-українському перекладі лінгвостилістичних особливостей досліджуваних стандартів НАТО з огляду на характеристики україномовних стандартів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретичні аспекти стандартів як об'єкту перекладу. 2. Лінгвостилістичні характеристики текстів стандартів НАТО. 3. Практичне втілення перекладу стандарту АЕРР-3

Завдання роботи: 1) схарактеризувати стандарт якості як окремий вид технічної документації та визначити його стильову приналежність; 2) визначити структурно-композиційні, граматичні, лексичні та стилістичні особливості стандартів НАТО АЕРР-3 і АЕСТР-400 і здійснити їхній доперекладацький аналіз; 3) практично реалізувати переклад стандарту АЕРР-3 з подальшим його розміщенням в якості додатку до наукової роботи; 4) детально окреслити труднощі та стратегії перекладу всіх аспектів тексту стандартів.

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу (з точним зазначенням джерел оригінального та перекладних текстів)

4 таблиці, 3 рисунки, 1 додаток _____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада керівника/рецензента	Підпис, дата	
		завдання видано	завдання прийнято
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Оксана ПОДВОЙСЬКА, к.філол.н., доцент</i>	20.10.23	20.12.23 – 12.01.24
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Оксана ПОДВОЙСЬКА, к.філол.н., доцент</i>	20.10.23	14.12.23 – 19.12.23
<i>Рецензент</i>	<i>Наталя СТЕЦЕНКО, к.філол.н., доцент</i>	20.10.23	13.01.24 – 15.01.24

7. Дата видачі завдання 19.10.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Збір та опрацювання матеріалів для формування теми та завдань дослідження	20.10.23 – 25.10.23	<i>виконано</i>
2.	Складання і затвердження плану роботи. Визначення методологічної бази та методів дослідження	26.10.23 – 28.10.23	<i>виконано</i>
3.	Робота над I розділом кваліфікаційної роботи, систематизація теоретичних джерел	29.10.23 – 05.11.23	<i>виконано</i>
4.	Робота над II розділом кваліфікаційної роботи. Збір фактичного (ілюстр.) матеріалу	06.11.23 – 20.11.23	<i>виконано</i>
5.	Робота над III розділом кваліфікаційної роботи	21.11.23 – 08.12.23	<i>виконано</i>
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	09.12.23 – 13.12.23	<i>виконано</i>
7.	Оформлення роботи	14.12.23 – 19.12.23	<i>виконано</i>
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	20.12.23 – 12.01.24	<i>виконано</i>
9.	Надання роботи на рецензування	13.01.24 – 15.01.24	<i>виконано</i>
10.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	16.01.24	<i>виконано</i>
11.	Захист роботи в ЕК	23.01.24	<i>виконано</i>

Здобувач

(підпис)

Дмитро ЗЮБА

(Імя та ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи

(підпис)

Оксана ПОДВОЙСЬКА

(Імя та ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАНДАРТІВ ЯК ОБ'ЄКТУ ПЕРЕКЛАДУ.....	8
1.1 Стандарт як окремий вид нормативних документів.....	8
1.2 Затвердження та гармонізація стандартів в Україні та НАТО.....	12
1.3 Лінгвостилістичні особливості стандарту як нормативного документу.....	16
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕКСТІВ СТАНДАРТІВ НАТО.....	22
2.1 Структурно-композиційні особливості текстів досліджуваних стандартів.....	22
2.2 Граматико-синтаксичні особливості текстів досліджуваних стандартів.....	30
2.3 Лексичні і стилістичні особливості текстів досліджуваних стандартів.....	37
Висновки до розділу 2.....	42
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНЕ ВТІЛЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ СТАНДАРТУ АЕРР-3.....	44
3.1 Відтворення структурно-композиційних особливостей.....	44
3.2 Відтворення лексико-стилістичних особливостей.....	46
3.3 Відтворення граматико-синтаксичних особливостей.....	56
Висновки до розділу 3.....	71
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
ДОДАТКИ.....	82
ABSTRACT.....	133

ВСТУП

Активний розвиток новітньої української стандартизації розпочався в 2015 році, після укладення Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії, реформування національного органу стандартизації, та початку більш тісної співпраці із міжнародними організаціями – ISO, CEN, CENELEC, ETSI. З 2015 року було скасовано більше 10 тис. застарілих стандартів, включно з основоположними нормативними документами з національної стандартизації, і натомість гармонізовано понад 10 тис. сучасних міжнародних стандартів вищеназваних організацій та національних документів інших держав.

Співробітництво України з НАТО та запровадження стандартів Альянсу почалось після приєднання України до програми «Партнерство заради миру», а його прискорення було зумовлене військовою агресією російської федерації. Станом на 2023 рік, було опрацьовано 299 стандартів, з яких запроваджено 288, а також на опрацюванні знаходяться 234 стандарти. Із впроваджених, 156 стандартів стосуються оперативної сфери, 112 – матеріального забезпечення і військової техніки, 20 – адміністративної сфери, в тому числі і питань впровадження нормативних документів НАТО.

Однак огляд ілюстративних джерел у вигляді українських нормативно-законодавчих актів та безпосередньо нормативних документів показав проблему майже повної відсутності ідентичних перекладів саме нормативних документів НАТО українською мовою. Причиною цього є те, що стандарти НАТО в основному опрацьовуються для створення або модернізації вітчизняних нормативних документів, або ж приймають так званим методом підтвердження, тобто не перекладаючи українською мовою. Огляд вітчизняних мовознавчих і перекладознавчих теоретичних джерел також продемонстрував майже повну відсутність джерел, присвячених перекладові стандартів НАТО, хоча деякі дослідники, такі як Ірина Лаппо, досліджували положення і структуру стандартів НАТО, а також питання їхнього впровадження.

В той же час, питання перекладу англomовних фахових наукових і технічних, а також нормативних текстів досліджувалось багатьма вітчизняними мовознавцями, такими як В. Карабан [8], С. Шевчук [25], Д. Фурт [23], Н. Мех [15], Л. Мацько [14], М. Заверюченко [6], М. Гдакович [2] та інші. Дослідженням конкретно мовних особливостей стандартів займались М. Гінзбург [3], Г. Фесенко [22], Г. Кучик [12].

Отже, **актуальність роботи** зумовлюється потребою в систематизації актуальних теоретичних знань про особливості сучасних нормативних документів з регулювання якості та стандартів НАТО в окремих сферах та необхідністю розробки стратегій перекладу для полегшення реалізації українських перекладів актуальних стандартів НАТО та зарубіжних країн в цілому.

Матеріалом дослідження є стандарти НАТО на методи випробування пакування AERP-3 NATO Standard Packaging Test Procedures (Процедури випробування стандартного пакування НАТО) [51] та AESTP-400 Mechanical Environmental Tests (Механічні випробування) [52].

Метою дослідження є визначення лінгвостилістичних особливостей стандартів НАТО на методи випробування пакування та окреслення стратегій і труднощів відтворення цих особливостей в перекладі українською мовою.

Поставлена мета зумовила потребу у виконанні наступних дослідницьких **завдань**:

- схарактеризувати стандарт якості як окремий вид технічної документації та визначити його стильову приналежність;
- визначити структурно-композиційні, граматичні, лексичні та стилістичні особливості стандартів НАТО AERP-3 і AESTP-400 і здійснити їхній доперекладацький аналіз;
- практично реалізувати переклад стандарту AERP-3 з подальшим його розміщенням в якості додатку до наукової роботи;
- детально окреслити труднощі та стратегії перекладу всіх аспектів тексту стандартів.

Об'єктом дослідження є стандарт як тип тексту та стандарти НАТО на методи випробування пакування.

Предмет дослідження: стратегії відтворення в англійсько-українському перекладі лінгвостилістичних особливостей досліджуваних стандартів НАТО з огляду на характеристики україномовних стандартів.

Методи дослідження: використано метод порівняльного аналізу для визначення стильової приналежності досліджуваних стандартів, метод доперекладацького аналізу для виокремлення і систематизації граматичних, лексико-стилістичних і структурних ознак тексту, а також статистичний метод для виявлення частотності їхнього використання; здійснено переклад тексту українською мовою, і застосовано метод перекладознавчого аналізу для виявлення та систематизації перекладацьких трансформацій.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що описані стратегії та практичні рекомендації стосовно перекладу досліджених стандартів можуть бути використані під час перекладу стандартів НАТО українською в майбутньому.

Публікації: попередні результати дослідження були опубліковані у фаховому виданні України [7].

Структура роботи. Робота складається зі вступу та трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який містить 52 позиції, та одного додатку.

ABSTRACT

The relevance of the research is determined by the need to systematize current theoretical knowledge about the features of modern regulatory documents on quality regulation and NATO standards in certain areas and the need to develop translation strategies to facilitate the implementation of Ukrainian translations of relevant NATO and foreign standards in general.

The purpose of the research is to identify the linguistic and stylistic features of NATO standards for packaging testing methods and to outline strategies and difficulties in reproducing these features in Ukrainian translation.

This purpose necessitated the following **research tasks**:

- to characterize the quality standard as a separate type of technical documentation and determine its style;
- to determine the structural, compositional, grammatical, lexical and stylistic features of NATO standards AEPP-3 and AECTP-400 and to carry out their pre-translation analysis;
- to complete the translation of AEPP-3 into Ukrainian with its subsequent placement as an annex to the research;
- to explain in detail the difficulties and strategies for translating all aspects of the text of the standards.

The material of the research is NATO standards for packaging test methods AEPP 3 NATO Standard Packaging Test Procedures and AECTP-400 Mechanical Environmental Tests.

The object of research is a standard as a type of text and NATO standards for packaging test methods.

The subject of the research: strategies for reproducing the linguistic and stylistic features of the studied NATO standards in the English-Ukrainian translation, taking into account the characteristics of the Ukrainian-language standards.

Research methods: the method of comparative analysis was used to determine the style of the studied standards, the method of pre-translation analysis was used to

identify and systematize grammatical, lexical, stylistic and structural features of the text, as well as the statistical method to determine the frequency of their use; the text was translated into Ukrainian, and the method of translation analysis was used to identify and systematize translation transformations.

The practical significance of the findings is that the strategies and practical recommendations for the translation of the studied standards can be used in the translation of NATO standards into Ukrainian in the future.

Publications: preliminary results of the study were published in the article «Linguistic and Structural Features of NATO Standards for Test Methods: Translation Aspect» in Issue 61 of the collection of scientific papers «Humanities Science Current Issues» of the Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University in 2023.

Structure of the research. The work consists of an introduction and three chapters, conclusions, a list of references, which includes 52 positions, and one annex.

Key words: *standardization, NATO standards, test methods, packaging, translation.*